

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tribunal Poenitentiae Sev Libri Dvo Prior De Poenitente Ut Reo Posterior De Confessario Ut Judice

Stoz, Matthäus

Anno M.DC.LXXXIX.

Art. 6. Qualis dolor requiratur ad Sacramentum Pænitentiae?

urn:nbn:de:hbz:466:1-37144

metu amplectitur, sed metus est potius nova ratio boni de novo attrahentis ad objectum. Sic in attritione objectum, quod per illam dimittendum est, est peccatum: & ad hoc pia & DEO devota anima nullum sentit affectum, sed potius illud averfatur, quod DEO sit contrarium: & idcirco si gehennæ aut alterius pœnæ, à DEO infligendæ, metus ad illud deferendum nos permoveat, nulla in hoc metu est inordinatio, nulla erga peccatum complacentia, etiam simplex tantum, nulla propter illud deferendum tristitia aut tergiversatio, multò minus affectus, etiam conditionatè tantum efficax, de peccato mortali commisso aut committendo: affectus enim talis erga peccatum grave est peccatum grave; & tristitia de peccato deferendo peccatum est, & averfatur timori, quem filius morigerus debet suo charissimo patri. Sed hæc de attritione satis, & ultra propositum paulò fufius: ad id verò compulfit necessitas, ut exacta attritionis haberetur notitia, quam difficilem & operosam reddere potuit, quod *supra n. 29.* propositum est.

ARTICULUS VI.

Qualis dolor requiratur ad Sacramentum Pœnitentiæ?

34. Certum & Catholicum dogma est, ad Confessionem Sacramentalem rectè obeundam, requiri aliquem dolorem, ut *suprà n. 2.* vidimus; *Suar. D. 20. f. 3. n. 8.* Sed qualis ille? attritio, an verò contritio, quam ad distinctionem prioris cum addito solemus vocare perfectam. Et hanc quidem ad Confessionis

Sacramentum sufficere, non est dubitandum, cum etiam extra illud sufficiat ad peccatorem DEO reconciliandum. Eam autem ad ejusdem Sacramenti valorem determinatè requiri, sententia est nullo modo probabilis, imò erronea, vel certè periculosa in fide juxta *Suar. D. 20. f. 1. n. 10.* Sed nec attritio determinatè ad eundem valorem requiritur, cum abundè satis sit contritio. Itaque alterutra est necessaria, fere perinde, ut Philosophi solent dicere, alterutrum oculum, sinistrum vel dextrum confusè, neutrum determinatè, necessarium esse ad videndum.

35. Itaque qui confiteri cogitat, debet, si nolit contritionem, elicere ad minus attritionem, ad quam specialiter, præter ea, quæ *art. 4. de qualitatibus doloris.* diximus, requiritur I. ut sit vera; non merè, licet etiam invincibiliter existimata. *Bonac. D. 5. q. 5. s. 1. p. 5. n. 6. Suar. D. 20. f. 3. n. 6. & 16. Coninch. D. 4. d. 5. n. 40. Fill. tr. 7. c. 6. n. 152. & alii.* Confessio enim, ut est pars hujus Sacramenti, debet esse sui ipsius accusatio, non qualiscunque, sed tendens ad reconciliationem cum DEO: atqui nulla est talis, nisi per eam significetur, peccatorem sui peccati ita pœnitere, ut ei peccatum possit per Sacramentum remitti, ergo ut Confessio possit esse pars Sacramenti, debet significare, peccatori inesse dolorem, qui sufficiat ad fructum Sacramenti percipiendum, & consequenter, ne sit falsum signum, debet peccatori inesse talis dolor. Ad hæc, si dolor, quamcunque alias bona fide existimetur adesse, verè tamen desit, deest una pars Sacramenti, & consequenter hoo

hoc nullum est; perinde ut in Sacramento Ordinis, si materia essentialis est tactus, & quidem phisicus Calicis & Patenae, etiam si aliquis invincibiliter putet, se terigisse, si revera non tetigit, nihil factum est: non enim ignorantia humana mutat materiam, nec DEUS supplet essentialem defectum ob privatum errorem: quod ipsum cum proportione dicendum etiam est in praesenti materia.

36. II. Ut sit efficax. Bonac. D. 5. q. 3. p. 2. n. 13. Suar. D. 5. s. 1. n. 5. & D. 20. s. 4. n. 7. & alii, quia in iudicio reconciliativo, quale est hoc Sacramentum, non potest esse vera iuimet accusatio sine dolore efficaci, qui nempe excludat omnem omnino voluntatem peccandi, qualis sanè non est simplex displicentia seu nolletas, quae peccatum averfamur: ea enim non excludit absolute complacentiam in peccato mortali, cum saepe faciamus, quae nobis aliquatenus displicent: v. g. sanitatis gratiam sumimus amaras potiones, quarum amaritudo displicet; Iudex reum laqueo addicit, cuius vicem ex humano commiserationis affectu dolet: sic & peccatum displicet, tamen homini alicujus obtinendi, vel incommodi vitandi causa perpetratum placet. Debet ergo voluntas absolute & efficaciter tollere peccatum, quocumque demum fudo sit illitum. Qui actus communiter sic solet explicari: Peccatum, quod commisi, ita mihi displicet, ut, quantum in me est, nolim id unquam à me perpetratum, & velim tam hoc, quam quodcumque aliud amplius nunquam perpetrare.

37. III. Ut sit universalis: Suar. D. 20. s. 4. n. 23. Etsi enim attritio ut plurimum nitatur motivo aliquo particulari, R. P. Stoiz Trib. Pœnit.

v. g. ob turpitudinem talis peccati in genere, tamen nisi procedat ex voluntate, detestante peccatum non jam ex ejusmodi motivo particulari, sed ex voluntate quadam universali, extendente se virtualiter ad omnia peccata mortalia commissa, nihil prodest. Nam ejusmodi detestatio cadens super unum peccatum, non excludit affectum erga alia peccata, & consequenter ad ea delenda non potest conducere: cum ex una parte nullum peccatum mortale deleatur sine alio; ex altera verò nullum à DEO remittatur, quod peccatori ipsi non displiceat. Itaque actus attritionis, ut sit universalis, sic exponi debet: Detestor peccatum, quod sit contra DEUM, justum omnium quidem scelerum, sed praecipue istius, quod ob suam singularem turpitudinem mihi summopere displicet, Judicem & unam etiam severum Vindicem.

38. IV. Sufficit etiam, cum est cognita: hoc est, etsi sciam, me ad detestationem peccati non moveri, nisi ex metu gehennae aut alterius poenae, adhuc tamen sufficientem ad Sacramenti, tam valorem quam fructum, dispositionem adfero, saltem extra articulum mortis. Coninch. D. 3. d. 1. n. 4. & alii communiter omnes. Etsi enim attritio cognoscatur ut talis, id est, profecta ex metu poenae, adhuc tamen est vera peccati detestatio, estque adeo & manet dispositio ad Sacramentum etiam fructuose percipiendum sufficiens. Atque hinc Theologi communiter dicunt, Sacramentum ex attrito facere contritum: quod non est intelligendum formaliter, quasi unus actus transmutetur in alium; sed virtualiter, quod eundem effectum operetur.

H

quem

quem alioqui contritio habuisset extra Sacramentum, Laym. l. 5. rr. 6. 6. 2. n. 2. perinde ac si aliquis diceret, ex cupro fieri argentum, cum cuprea moneta auctoritate Principis tantumdem valoris tribuitur, atque alias haberet argentea.

39. Dixi: *Saltem extra mortis articulum*: de hoc enim diversimode sentiunt Auctores. Nam Coninch. n. 6. Suar. D. 35. f. 4. n. 18. Laym. n. 6. § 7. existimant, hominem moribundum, non quidem ex obligatione Sacramenti, sed ex ordinata sui ipsius charitate, teneri ad elicendum actum perfectæ contritionis, ne salutem suam æternæ damnationis periculo exponat, si fortè attritio cum Sacramento non sufficiat. Sed Vasquez in 3. p. Tom. 4. q. 86. a. 2. dub. 6. Fagund. 2. p. l. 2. c. 4. n. 13. Dian. 3. p. rr. 13. R. 33. à §. *quintam*. & alii contrarium tenent, & meritò: ex eo enim, quòd sit cognita, non amittit suam vim, etiam pro mortis articulo, ut adeo metus ille Suarezii & aliorum vanus sit, & irrationabilis: cur enim metuum ne fortè non sufficiat attritio, cum ex fide catholica certus sim sufficere, ut ex Trid. sess. 14. cap. 4. & can. 5. constat, sed etsi non omnino certum esset ex fide, sufficeret tamen certitudo moralis. Nec quisquam ex charitate tenetur, securissima media salutis eligere; alioqui tenerentur omnes ægri pro majori securitate confessionem generalem instituere, contritionem sæpius iterare, ne fortè prior confessio vel contritio non fuerit valida; quod est contra praxin omnium etiam proborum fidelium, ægrotis nimis onerosum, & scrupulis plenum.

40. V. Attritio (idem est de contri-

tionem) debet cadere super ipsa peccata, & esse actualis seu expressa. Ratione prioris ad Pœnitentiæ Sacramentum suscipiendum non sufficit actus, quo quis dolet, se non dolere de peccatis. Bonac. D. 5. q. 5. f. 1. p. 3. n. 7. Tamb. in Method. Confess. l. 1. c. 2. §. 1. n. 1. Laym. c. 4. n. 5. & alii. talis enim dolor non est detestatio peccati, sed dolor de carentia attritionis. Nihilominus tamen, quod solatio esse potest hominibus aliquin anxii, ne fortè non doleant de suis peccatis, cum tali actu, quo quis dolet se non dolere, ut plurimum conjunctus est dolor de peccatis; potest enim iste loquendi modus habere hunc, eumque sanum sensum: doleo, quòd non habeam dolorem magnitudini meorum peccatorum satis proportionarum: in quo actu includi dolorem de peccatis clarum est.

41. De posteriori jam supra n. 16. dictum est: Ratione autem illius prioris ad susceptionem Sacramenti Pœnitentiæ etiam non sufficit detestatio peccati, quæ in voluntate recipiendi hujus Sacramenti implicitè continetur. Bohac. n. 5. & alii communiter. quia detestatio, inclusa in voluntate suscipiendi Sacramentum, non est propriè attritio, quæ tamen ut minus requiritur juxta n. 35. ad Sacramentum: voluntas certè confitendi non est ipsa voluntas dolendi, seu dolor, & detestatio peccati; quamcunque enim velim suo tempore confiteri, non tamen per hoc præcisè jam nunc detestor peccatum, ut clarum est.

42. VI. Non est necesse, ut seu contritio seu attritio de singulis peccatis mortalibus singillatim eliciatur, hoc est, ut singulis

singulis peccatis mortalibus proprius ac specialis dolor respondeat. Laym. n. 3. Bonac. p. 5. n. 1. Suar. D. 4. s. 6. n. 3. Reginald. l. 5. c. 4. n. 51. Valent. T. 4. D. 7. q. 8. p. 6. in princ. Navar. c. 1. n. 25. & alij. quia cum plures dolores non possunt simul elici, sed ad eos eliciendos necessaria sit temporanea quaedam successio, quaestio de prima contritione est, an ea statim, ut elicitur, suum habeat effectum, vel non, sed tum primum, cum de ultimo peccato mortali elicitur contritio? sed hoc posterius dici non potest, quia contritio est in ordine ad hunc effectum delendi peccatum causa necessaria, atque adeo more aliarum similium causarum statim, ac ponitur, suum habet effectum. Prius autem etiam dici nequit, quia posteriores contritiones omnes essent inutiles, ac frustraneae: quid enim agerent, quando prima jam suum consecuta est effectum, nempe remissionem peccati, & quidem omnis, cum unum sine altero non remittatur; sub hac ergo sufficit unus & simplex dolor contritionis, elicitus generatim de omnibus peccatis mortalibus commissis, consideratis sub una eademque ratione, quod sint offensa DEI, nobis super omnia dilecti, & quidem amore benevolentiae seu amicitiae. Praterquam quod nullum usquam fundamentum extet, ex quo erui possit obligatio, singula peccata mortalia singillatim detestandi, etiam per attritionem. Ad quid ergo aggravemus jugum Christi, alioqui suave & leve?

43. VII. Sed nec istud opus est, ut, cum contritionem elicimus, omnia & singula peccata mortalia revocemus in

memoriam, quantum quidem praecise est ex praeccepto contritionis. Layman. n. 3. Bonac. p. 6. n. 1. Suar. D. 4. s. 6. n. 9. Valett. D. 7. q. 8. p. 6. Coninch. D. 2. d. 6. n. 51. & d. 8. n. 76. & alij. Tum quia nullum seu naturale, seu positivum praecceptum extat, quod, cum elicienda est contritio, obliget ad singula peccata specialiter recogitanda: tum quia contritio in instanti potest elici, cum tamen memoria singulorum peccatorum & distincta cognitio nonnullam temporis moram requirat. Sufficit ergo confusa peccatorum commissorum notitia, ut deus possimus conteri: hac enim notitia supposita bene possumus apprehendere, totum illum peccatorum cumulum DEO super omnia dilecto displicere. Et hinc qui facto conscientiae diligenti examine tantum unius peccati mortalis reum se apprehendit, adhuc justificari potest, si de illo contritionem eliciat, etiam aliorum, quae etiam commisit, modo non recordetur: contritio enim ista interpretative & virtualiter includit detestationem omnium ceterorum, quorum memoria modo non subit: detestatio enim illa est virtualis dilectio DEI; nemo autem DEUM potest super omnia diligere, nisi interpretative detestetur omne id, quod DEO displicet. Suar. n. 17.

44. Dixi autem: quantum quidem praecise est ex praeccepto contritionis: nam si instituenda sit post contritionem Confessio, nemo dubitat, quin in memoriam revocanda sint omnia & singula peccata mortalia, non jam propter contritionem, sed propter Confessionem, ad cuius integritatem spectat, ut, facto diligenti

conscientiæ examine, omnia peccata gravia occurrentia explicentur particulatim, nisi causa sit, quæ excuset.

45. Ceterum quamcunque ea, quæ *supra à n. 34.* de efficacia attritionis cum Sacramento dicta sunt, ita se habeant, nihilominus tamen eò conniti consultiſſimum est, ut vera contritio, quæ ex puro DEI amore super omnia concipitur, in nobis exciterur; cum vim habeat multò majorem ad tollenda peccata, fructusque in anima inexplicabiliter uberiores producat.

46. Et licet cum Navarro de Jubilæo & Indulgentiis *notab. 17.* non pauci existiment, contritionem esse difficilem, & eam ob causam nec multos esse, qui Jubilæa lucentur; non pauciores tamen sunt, qui cum Diana & Antonio Sucketio, magno Societatis & Theologo & Alcerâ, in suis pijs considerationibus prope finem, sibi persuadeant, esse facilem. Quibus libenter assentior: non enim credendum est, medium illud, quod ab exordio mundi usque ad legem gratiæ erat unicum ad delenda peccata mortalia, tam arduum ac difficile fuisse, & etiamnum esse, ut pauci fuerint, vel etiamnum sint, qui id in sua habuerint, habeantve manu, Divinâ tamen gratiâ adjuti; alioqui ingens fuerit & sit infelicitas hominum ob difficultatem assequendi beatitudinem, etiam in populo DEI. Aliter ut sentiamus, infinita DEI bonitas suadet; certe enim, qui semel veram DEI æstimationem induxit in animum, & mediocrem suæ salutis curam suscepit, non videtur admodum debere laborare in elicienda perfecta contritione; nimis enim apertum est, sum-

um bonum super omnia amandum esse, & ejus offensam super omnia detestandam.

ARTICULUS VII.

Quando elicienda sit Contritio?

47. Cum juxta dicta *supra à n. 2. & n. 34.* contritio ad Sacramentum Pœnitentiæ tam necessaria sit, ut hoc sine illa futurum sit omnino nullum, & invalidum, ea necessariò debet præcedere saltem absolutionem; quia Confessarius tanquam judex non potest ferre sententiam, nisi cognoscat dispositionem pœnitentis, an dignus sit absolutione. Et sane nisi contritio (latius sumpto hoc vocabulo pro detestatione peccati ob DEUM offensum, sive dein sit perfecta contritio, sive non, sed tantum attritio) præcedat absolutionem, hæc suo frustrabitur effectu non sine Sacrilegio. Bonac. *D. 5. q. 3. p. 2. n. 20.* non enim effectus iste producit, nisi in subjecto capaci, quale non est homo, qui de suis peccatis verè non dolet.

48. Sed nunquid & Confessionem ipsam debet antecedere? Ita quidem sentiunt Coninch. *D. 4. d. 6. n. 44.* Laym. *l. 5. tr. 6. c. 4. n. 4.* & alii probabiliter, quia Confessio non est nuda & simplex rerum gestarum enarratio, sed accusatio sui reconciliativa cum DEO: debet ergo procedere ex displicentia & detestatione peccatorum. Verùm Bonac. *D. 5. q. 3. p. 2. n. 18.* Suar. *D. 20. f. 4. n. 31.* Tamb. *l. 1. c. 2. §. 4. n. 4.* & alii, quos refert & sequitur Lugo *D. 13. f. 2.* non minùs probabiliter negant, dicuntque satis esse, si Confessionem comitetur, vel certè prior sit